

2015.11156

College van Burgemeester & Wethouders
van Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ MAASTRICHT

Gemeente Maastricht

Ingek.: 25 MRT 2015

Reg. nr.

2015.11160

bijlage(n) :

Maastricht, 25 maart 2015

Onderwerp : Gevraagd advies van de
Adviescommissie Seniorenbeleid
Maastricht bij de "Uitvoeringsnota
Toekomstbestendige
Binnensportaccommodaties maart
2015"

VERZONDEN 25 MARCH 2015

Op 2 februari ontving de ASM per mail van een van uw medewerkers het verzoek de Uitvoeringsnota Binnensportaccommodaties te bespreken, die toen nog in een conceptvorm verkeerde. De uitvoeringsnota Binnensportaccommodaties vloeit voort uit en is gebaseerd op de Sportnota 2020 "Mee@bewegen". Een klankbordgroep van gebruikers van sportaccommodaties en andere direct betrokkenen heeft in de voorbereiding van deze uitvoeringsnota de gemeente geadviseerd.

Hoewel de tekst in deze Uitvoeringsnota anders suggereert is deze dus pas kort voor de presentatie van de uitvoeringsnota aan de vier officiële adviesorganen voorgelegd. Tijdens de presentatie van de nota in de Klankbordgroep Adviescommissies op 4 maart 2015 werd duidelijk dat op zeer korte termijn een advies door de ASM op prijs werd gesteld, t.w. uiterlijk op 20 maart 2015. De periode om tot een rijp advies te komen werd daardoor zeer beperkt. Vanwege die tijdsdruk onmogelijk gebleken om daarna dat advies van de ASM ook nog met de andere officiële adviesorganen af te stemmen. De ASM moet zich in dit advies daarom beperken tot de meest essentiële opmerkingen. De ASM wil haar taak goed vervullen. Daarom pleit zij er nadrukkelijk voor dat, het College een verzoek tot advies tijdig aan de adviesorganen voorlegt.))

Aansluiting bij vastgesteld gemeentelijk beleid

In de Sportnota 2020 "Mee@bewegen" heeft de gemeente Maastricht als eerste pijler, *Sport en bewegingsstimulering* genoemd (blz. 22):

"Voor nagenoeg elke Maastrichtenaar is er binnen een straal van 1000 meter vanaf zijn/haar woning een sport- en beweegaanbod dat veilig en toegankelijk is, zodat meer Maastrichtenaars gaan sporten en/of bewegen, vanuit het besef dat sporten en bewegen een positieve bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven en één of meerdere maatschappelijke doelen."

Verbeteren van de mentale en fysieke gezondheid van de Maastrichtenaar door het stimuleren van de structurele sportdeelname en de maatschappelijke (sport)participatie, waardoor een leven lang sporten en bewegen voor iedereen mogelijk wordt. Hierbij specifieke inzet te leveren ten aanzien van leeftijdsgroepen en buurten die lager scoren dan het Maastrichts gemiddelde op de sport- en beweegparticipatie."

Wat betreft senioren zegt deze Sportnota 2020 (blz. 23):

"Demografische ontwikkelingen: Het aantal ouderen neemt de komende jaren fors toe. Wij willen als gemeente dat ouderen in staat gesteld worden om zo lang mogelijk zelfstandig te leven. Blijven sporten en bewegen zijn hierbij onmisbaar om (verergering van) bepaalde ziekten en aandoeningen te voorkomen. Maar sport- en beweegdeelname kan ook een gunstig effect hebben op de sociale participatie van ouderen en depressie en sociaal isolement tegengaan."

Commentaar van de ASM op de uitvoeringsnota Binnensportaccommodaties

In de discussie over het voortbestaan van de verzorgingsstaat blijkt bij de overheid de neiging te bestaan meer taken over te laten aan marktpartijen. Als de overheid echter zelf de rol van marktpartij wil bekleden kunnen zakelijke belangen een te grote invloed krijgen. Natuurlijk zal de gemeente op een verantwoorde wijze moeten omgaan met gemeenschapsgelden. De besteding van die gelden moet echter, conform de beschermplicht van de gemeente voor haar burgers, m.n. gericht zijn op het belang van de samenleving en met name van de zwakkeren, zowel groepen en individuele personen. Dat perspectief ontbreekt o.i. in deze uitvoeringsnota.

De specifieke inzet voor bepaalde leeftijdsgroepen wordt in deze nota niet verder uitgewerkt. Wel wordt, ook wat betreft senioren, een feitelijke opsomming gegeven van het gebruik van de binnensportaccommodaties zonder deze te toetsen aan de doelstellingen en acties van de Sportnota 2020 "Mee@bewegen". De metingen lijken als een vaststaand en beïnvloedbaar (markt-)feit te worden geconstateerd. Met name wordt geen beleidsinhoudelijke vertaling gemaakt van de Sportnota 2020, vanuit deze constatering van (te) lage sportparticipatie en een sterk afnemende vraag naar sportaccommodaties (blz 10 Uitvoeringsnota), naar een beleid dat sport en bewegen stimuleert voor m.n. die bevolkingsgroepen en wijken waar een zeer lage sportparticipatie wordt gemeten.

Hoewel samenwerking met andere (commerciële) aanbieders natuurlijk zinvol is, biedt dat niet vanzelfsprekend een oplossing voor de te lage sportparticipatie in bepaalde wijken en specifieke bevolkingsgroepen. Juist voor hen heeft de gemeente een specifieke eigen verantwoordelijkheid en is ze geen marktpartij. De keuze om al dan niet een sportaccommodatie open te houden is voor een overheid ondergeschikt aan en volgend op de beleidsdoelen zoals die zijn beschreven in de Sportnota 2020 "Mee@bewegen".

De doelstellingen en effecten van de WMO worden in deze nota niet verwerkt. Burgers worden geacht meer eigen en gezamenlijke verantwoordelijkheid te nemen voor hun zorgbehoefte en gezondheid. Trans- en intramurale zorg wordt teruggedrongen. Veel oudere personen zijn of waren afhankelijk van de voorzieningen, die worden verstrekt op grond van de WMO. Bewegen is een belangrijk onderdeel van die zorg. Het heeft o.m. een zeer gunstige invloed op valpreventie. Zoals u weet is vallen bij ouderen een belangrijke aanleiding voor lichamelijk en geestelijk verval. Daarnaast draagt het samen-bewegen bij aan de vermindering van eenzaamheid bij senioren. De effecten van de WMO doet dus een toenemende behoefte ontstaan naar binnensportaccommodaties, die los staat van de bestaande verzorgings- en verpleegvoorzieningen. Zo kunnen, geïntegreerd in de gewone samenleving, beweegprogramma's voor senioren worden

ontwikkeld en uitgevoerd. Dat betekent echter ook dat het criterium van 1000 meter als een te overbruggen afstand arbitrair wordt. Voor kleine kinderen, kwetsbare ouderen en gehandicapten is deze afstand soms te ver en te riskant.

De maat van succes voor sport- en beweegbeleid wordt door de gemeente gelegd bij gemiddelden i.p.v. optimale streefgetallen. In landelijk perspectief is er een reeds (te) laag stedelijk gemiddelde van deelname aan sport en ook een te lage algemene gezondheidsniveau van haar inwoners. De gegevens in de *Regionale Volksgezondheid Toekomst Verkenning (rVTV) Zuid-Limburg 2014: “Een nieuw kijk op gezondheid in Zuid-Limburg”* geven de urgentie aan van een actief beleid op dit terrein. De sportmonitor 2012 van het NOC-NCF wijst in dezelfde richting, n.l. minder sport en beweging in wijken met een laag niveau van inkomen en opleiding. Daar ligt dus een stimulerende taak voor de gemeentelijke overheid.

De lage graad van het gebruik van binnensportaccommodaties spitst zich m.n. toe op die bevolkingsgroepen en op wijken met verminderd financieel-economische mogelijkheden, met verhoogde risico's op ongezondheid en lage sociale cohesie. De keuzes tot sluiting van accommodaties op deze criteria wordt gemist. Zo is het plan om de accommodatie in Wittevrouwenveld te sluiten gebaseerd op de mate waarin het gebouw wordt gebruikt en de verwijzing naar accommodaties binnen een straal van 1000 meter. Deze accommodaties liggen echter buiten de wijk en in een wijk met meer de sociaal-economische mogelijkheden. De bewoners van die wijken hebben waarschijnlijk meer mogelijkheden aan te sluiten bij commerciële aanbieders en hebben geen extra stimuleringsbeleid nodig.

Advies ASM

1. Het besluitvorming omtrent sluiting en planning van binnensportaccommodaties moet primair zijn gebaseerd op de inhoudelijke beleidsdoelen van sport en bewegen, zoals o.a. verwoord in de Sportnota 2020 “Mee@bewegen”.
2. Binnensportaccommodaties hebben een belangrijke functie om in een wijk sportparticipatie te bevorderen. Wijken waarbij de sport- en bewegingsparticipatie laag is hebben accommodaties nodig met een grote mate van bereikbaarheid, beschikbaarheid en (culturele) toegankelijkheid. Belangrijke factoren in de keuze van sportvoorzieningen zijn: de specifieke leeftijdsopbouw, de sociaal-economische status, de gezondheidskenmerken en levensstijl, de culturele opvattingen omtrent sport. In het beleid dient speciale aandacht te zijn voor de leeftijdsgroep vanaf 50 jaar en vrouwen van etnische minderheidsgroepen.
3. Wijken met een lage gezondheidsstatus en lage sociaal-culturele status verdienen een voorkeursbeleid van de gemeentelijke overheid boven wijken waarin burgers minder bezwaarlijk gebruik kunnen maken van het sportaanbod van de commerciële marktpartijen.
4. Met de planning van capaciteit voor en locatie van binnensportaccommodaties moet rekening worden gehouden met de effecten van de WMO op een verhoogde vraag naar beweegactiviteiten voor ouderen. In relatie daarmee is het 1000 meter criterium arbitrair kan het niet leidend zijn voor zwakkere groepen in de samenleving.
5. Sportverenigingen moeten, eventueel financieel, worden gestimuleerd hun beleid en werving van leden in - en aan te passen aan de doelen van de gemeente op het gebied van sport en bewegen.

6. Sportverenigingen moeten, op initiatief van de gemeente, in een formeel samenwerkingsverband worden samengebracht om een meer efficiënte planning te maken van het gebruik van sportaccommodaties en mede partij te zijn in de uitwerking van het gemeentelijke beleid t.a.v. sport- en beweging.
7. De gemeente Maastricht dient haar eigen beleid m.b.t. sport en bewegen consequent en structureel vorm te geven i.p.v. door ad hoc manifestaties met een hoog etalage gehalte. Dit beleid dient verbonden te worden met bevordering van integrale maatschappelijke gezondheid, welzijn en participatie in de bredere zin van het begrip.
8. Voor een bruikbare vertaling van beleidsvoornemens zoals verwoord in de Sportnota 2020 naar uitvoering is het zinvol kennis te nemen van:
  - Galm, een programma voor beweeginterventie voor 55 plussers van de universiteit Groningen (<http://www.galm.nl>)
  - BigMove, een programma voor gezondheids promotie voor risicogroepen (<http://www.bigmove.nu/bigmove/>)
  - GGD Zuid Limburg (*Regionale Volksgezondheid Toekomst Verkenning (rVTV) Zuid-Limburg 2014: "Een nieuw kijk op gezondheid in Zuid-Limburg"*) (<http://www.ggdzl.nl/professionals/diensten/onderzoek/regionaal-gezondheidsonderzoek/regionale-volksgezondheid-toekomst-verkenning-rvtv-zuid-limburg-2014>)
  - De NOC-NSF geeft de sportmonitor 2012 een bruikbare en overzichtelijke analyse van de achtergronden, demografie, motivatie en gebruik van sportaccommodaties http://issuu.com/nocnsf/docs/sportersmonitor_2012

Tenslotte:

Wij hopen met bovenstaand advies een bijdrage te hebben geleverd aan de optimalisatie van het concept van de Uitvoeringsnota Toekomstbestendige Binnensportaccommodaties, maar vooral ook aan de effectuering van de doelen van de hieraan ten grondslag liggende Sportnota 2020 "Mee@bewegen".

Wij zijn uiteraard gaarne bereid tot een mondelinge toelichting op dit advies en zien met grote belangstelling Uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Namens de Adviescommissie Seniorenbeleid Maastricht,

Niek Jaspers, voorzitter.